

В статье рассмотрены достижения научной школы НАКККиМ на примере деятельности ее воспитанников, в том числе юбиляра, профессора Прикарпатского национального университета имени Василия Стефанюка Анны Карась. Представлено содержание международных проектов, выполняемых в НАКККиМ. Раскрыт феномен украинской музыкальной культуры западной диаспоры на основе исследования Анны Карась.

Ключевые слова: научная школа НАКККиМ, международные проекты, модель, украинская музыкальная культура, западная диаспора.

The article reviews the scientific achievements of the school NAKKKiM by the example of her pupils, including UNNIVERSARY, Professor Carpathian National University named after V. Stefanik Anna Karas, reviews the content of international projects performed in NAKKKiM. Solved phenomenon of Ukrainian musical culture of western diaspora based researches by Anna Karas.

Keywords: scientific school NAKKKiM, international projects, model, Ukrainian musical culture, western diaspora.

УДК 7; 008; 06.011 (477.86)

Людмила Обух

МИСТЕЦЬКА СКЛАДОВА КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАННИ КАРАСЬ

У статті на основі архівних, джерельних матеріалів та спогадів повною мірою висвітлюється культурно-громадська та мистецька діяльність доктора мистецтвознавства, професора, Заслуженого працівника культури України Ганни Василівни Карась. Вперше визначено та класифіковано види цієї діяльності; окреслено її значення для українського культурного розвитку.

Ключові слова: культурно-громадська діяльність, мистецтво, культура, постать, організація, управління.

«Розум людини обдумує путь її,
але кроки її наставляє Господь»
Кн. Прип. Соломонових, 16 : 9

Постать шановної ювілярки Ганни Василівни Карась – доктора мистецтвознавства, професора, Заслуженого працівника культури України – на часі актуально розглядати у різних іпостасях.

Найперше, як наполегливого і талановитого науковця, завдяки кропіткій і багаторічній праці якого побачила світ вражаюча монографія «Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття» [16]. Цей фоліант вже викликав гучний резонанс в наукових колах України і навіть далеко за її межами, зумівши за досить короткий термін стати легендарним, а його автор практично запатентувала новий мистецтвознавчий напрям – «музична діаспоріана».

З іншого боку, як майстерного педагога, що однаково натхненно працювала на різних освітніх рівнях – вчителем музики у школі, викладачем університету. Мене, як вихованки і продовжувачки наукової школи Ганни Карась, завше вражає її любов й жага до книги, спосіб викладу набутих знань, умінь і навичок, що не може не викликати почуття захоплення і бажання наслідувати свого наставника.

Проте не менш важливою, навіть більше – однією з основних і невід’ємних складових постаті Ганни Василівни є її культурно-громадська діяльність як фактор рушійної сили протягом усього життя, підживлений кипучою енергією нескореного духу українки. Враховуючи регламент наукової статті, зупинимось на останній.

Про Ганну Карась, як культурно-громадського діяча, письмових згадок досі було мало. В основному це декілька заміток чи інтерв’ю в пресі [1; 11; 12], відомості в Енциклопедичному словнику [13], короткий нарис К. Гнатишин-Скульської [6] та офіційний відгук М. Хортянці [22]. Скурпульозно розкрити окремі фрагменти дозволила монографія Ганни Василівни «Культурно-мистецька хроніка Івано-Франківська першого десятиліття незалежності» [15]. Опираючись здебільшого на спогади та архівний матеріал з приватної колекції ювілярки [8], спробуємо охарактеризувати Г. Карась не тільки як культурно-громадського діяча, але й як митця, засновника та керівника творчих колективів, ініціатора та генератора культурно-мистецьких проєктів,

що й становитиме *мету* пропонованої розвідки. Розкрити мету допоможе ряд *завдань*: прослідкувати культурно-мистецьку діяльність на основі архівних та джерельних матеріалів, спогадів; визначити та класифікувати її види; окреслити значення цієї діяльності для українського культурного розвою.

Вольові риси характеру разом з фантастичним трудоголізмом прищеплювалися ювілярці батьками від раннього дитинства. Народилася Ганна Василівна в сім'ї Фарбішевських на Прикарпатті, в мальовничому селі Раківчик, недалеко від славного міста Коломиї, що й до нині вважається мистецьким центром Покуття. Від батьків ювілярка успадкувала надзвичайну вроду і веселу вдачу, чуйність та щирість, а разом з тим велику непосидючість та любов до праці. Мама, Катерина Степанівна, змалечку виявивши музичні задатки донечки і усвідомлюючи значення освіти в житті людини, спонукала дитину до початкового навчання музики і в подальшому всіляко підтримувала її прагнення здобути вищу музичну освіту та реалізувати себе у житті. Лідерські якості найперше проявилися в родині, адже Ганнуся була найстаршою з чотирьох сестер. Згодом вони продовжували розвиватися під час її активного старостування в школі, училищі та інституті. Важливим етапом становлення її як музиканта і громадського діяча стало навчання на музично-педагогічному відділі Коломийського педагогічного училища. Система підготовки відділу передбачала практику в літніх дитячих таборах. Саме там юна Ганна Фарбішевська вперше спробувала свої сили як культурорганізатор¹.

Трудова діяльність Ганни Василівни довгий час була тісно пов'язана з культурою. Ще у 1987 р. її призначають на посаду завідуючої відділом культури Івано-Франківського міськвиконкому. Напрацьований трирічний досвід згодом дозволить Ганні Карась покращувати культурний розвиток міста часів незалежності уже як заступнику міського голови (1998–2001), начальнику управління культури Івано-Франківської обласної державної адміністрації (2001–2003) та консультанту міського голови (2003–2006). Як зазначила ювілярка в одному з інтерв'ю: «Можу порівняти розвиток культури за радянської влади і в незалежній Україні. Добре бачу, що наша культура за цей час пройшла значну еволюцію... Незалежність дала нам свободу діяти» [17, с. 7]. І Ганна Василівна почала діяти з притаманною їй характеру наполегливістю, натхненню і самовіддано, по-мистецьки.

Згідно рішення міськвиконкому від 20. 04. 1998 р. № 160, з метою вирішення культурно-мистецьких проблем міста, якісної організації підготовки та проведення культурно-просвітницьких заходів було затверджено Положення про формування складу дорадчого органу – Художньої ради міста, на чолі із Ганною Карась. До складу ради входили провідні творчі спеціалісти, відомі діячі культури та мистецтва, представники творчих спілок, мистецької інтелігенції міста. Основними функціями ради були: участь у формуванні культурно-мистецьких планів, затвердження сценаріїв концертних програм, масових театралізованих заходів, перегляд постановок програм та заходів з відповідним резюме та рекомендаціями [8]. Створення такого органу дало можливість Ганні Василівні в короткий термін налагодити ефективну мережу контролю щодо якості організації дозвілля.

Як свідчить документація з приватного архіву Г. Карась, за період з січня 1998 р. до серпня 2002 р. було проведено понад триста сорок культурно-мистецьких заходів. Налагодилась співпраця між творчими колективами столиці України м. Києва та м. Івано-Франківська, в рамках якої з 1999 р. відбулись акції «Дні Києва на Прикарпатті» та «Івано-Франківськ вітає Київ». Вперше у 2000 р. в області проводились урочистості з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва. Відбулись успішні виступи мистецьких колективів на творчих звітах області в Національному Палаці культури «Україна» (1999–2000). У 2002 р. колективи Івано-Франківська виступали у Львівському оперному театрі. Така ж співпраця мистецьких колективів відбувалась і в межах області. Діяльність управління культури була Ганною Василівною чітко спланована: приймалися плани роботи управління на рік та квартали, щомісяця відбувались колегії управління культури облдержадміністрації та колегії відділів та управлінь культури райдержадміністрації та міськвиконкомів, на яких розглядалися нагальні питання діяльності закладів. Вперше нею були зніційовані та розроблені програми розвитку культури, які передбачали проведення фестивалів, свят, творчих звітів в містах і районах області, мистецьких акцій, запровадження творчих стипендій тощо. Це – «Програма підтримки та розвитку української культури м. Івано-Франківська на період 2001–2005 років»

¹ Зі спогадів ювілярки.

(затверджена рішенням XVI сесії Івано-Франківської міської ради від 02.03.2001 р.), обласна комплексна програма «Культура Прикарпаття (2002-2005 роки)» (затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 19.03. 2002 р. № 630-26/2020) [8]. Як заступник міського голови Ганна Василівна очолювала 24 гуманітарні комісії (зокрема з адміністративно-територіального устрою, яка займається перейменуванням та вивченням історії вулиць, пам'яток і визначних місць міста). Вона стає головою міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (2000–2006 рр.), головою представництва Всеукраїнського благодійного фонду «Надія – Молодість – Майбутнє» в Івано-Франківській області (з 2003 р.), який провів три обласні конкурси-фестивалі «Звичайне диво» для дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей (2003, 2005, 2007 рр.), членом правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України). Ганні Карась вдалося активізувати не тільки культурницькі, а й економічні процеси в області – наблизити великомасштабні культурно-мистецькі акції до міст і районів, що покращило розвиток туристичної інфраструктури краю [9, с. 7].

Деякі мистецькі проекти було зініційовано нею особисто: спортивно-мистецьке свято «Ніка» (1999–2009 рр.), Міжнародний фестиваль етнографічних регіонів України «Родослав» (2001), церемонія вшанування лідерів економічного прогресу «Тріумф» (2004), культурно-мистецький проєкт «Сорочку мати вишила мені» (2004), Всеукраїнський конкурс вокалістів Ірини Маланюк (2007).

Зокрема, перший «Тріумф» провели у 2004 році. Як пригадує Ганна Карась, проєкт виник після того, як відбулось кілька церемоній вшанування найкращих спортсменів міста «Ніка». За ідею було взято голлівудського «Оскара». Задля підтримки прикарпатських підприємців і всіх, хто працює в галузі економіки, потрібен був подібний проєкт. Так «Тріумф» став молодшим братом «Ніки». «Ми робили програму разом з Тетяною Терсеновою. Були благодійні аукціони, покази мод. На першому «Тріумфі» співала тоді ще маловідома Таня Ліберман (Тіна Кароль). Я її запросила з Києва якраз перед виступом на «Новій хвилі», а потім вона поїхала на конкурс і перемогла. Те ж саме було з Русланою Лижичко – вона виступала у нас перед «Євробаченням», з якого повернулася з перемогою. Ми ще тоді їй у Франківську побажали успіху. Співали на «Тріумфі» і Олександр Пономарьов, Скрибін, Катя Бужинська – хотілося для людей привезти найкращих виконавців...» [7]. Ще одним масштабним проєктом став міжнародний фольклорний фестиваль етнографічних регіонів України «Родослав», організація якого здійснювалася Ганною Василівною спільно з управліннями культури міськвиконкому та ОДА. В рамках заходів фестивалю визрів ще один творчий проєкт Г. Карась – конкурс «Княгиня Родославу», який став подією фестивалю у 2002 р. [9, с. 8].

Ще однією мистецькою ідеєю, яка сприяла розвитку культури у м. Івано-Франківську було відкриття закладів нового типу – Муніципального центру дозвілля (1998), дитячої хореографічної школи (2001) та Центру сучасного мистецтва (презентація проєкту відбулась у березні 2001, на жаль він не був втілений в життя). Оскільки Г. Карась як заступник міського голови відповідала за музичне забезпечення урочистих і святкових заходів міста, під її егідою відбулось надання статусу «муніципального» багатьом мистецьким колективам, зокрема концертному оркестру духової музики (художній керівник і диригент – Роман Якимець) та камерному хору «Галицькі передзвони» (художній керівник і диригент – Володимир Савчук, згідно рішення міськвиконкому від 23.05.2000 р. № 223), а також за її ініціативою створено муніципальний естрадно-симфонічний оркестр під орудою Валерія Чикириса (рішення міськвиконкому від 15.12.1998 р. № 424) [8].

Надзвичайно важливою для підтримки та стимулу творчих сил Прикарпаття була ініціатива Ганни Василівни щодо заснування премій для діячів культури і мистецтва: міської – імені Івана Франка в галузі літератури і журналістики (2000 р., голова комісії з її присудження в 2000, 2001 рр.) та трьох обласних: імені Віталія Смоляка в галузі театрального мистецтва, імені Ярослава Лукавечького в галузі образотворчого мистецтва та архітектури, імені Дениса Січинського в галузі музичного мистецтва (2002). Варто зазначити, що заснування премії ім. І. Франка Ганна Карась зініціювала, обіймаючи пост заступника голови міста. Проєкт рішення був внесений на розгляд сесії міськвиконкому 17.02.2000 р., а 20.04. того ж року – був прийнятий [15, с. 229]. Урочисте нагородження було приурочене до святкування Дня міста і відбулось 2 травня 2000 р. Першими її лауреатами стали письменниця Неоніла Стефурак – за поетичну збірку «Проща» та п'єсу «Перстень князя Ярослава» – та академік Володимир Качкан, відзначений за літературні та українознавчі студії 1999 року [15, с. 169]. Наступні три мистецькі премії були

запровадженні Ганною Василівною уже на посаді начальника управління культури ОДА. Збереглися протоколи засідань оргкомітетів із встановлення обласних премій від 20 грудня 2001 р. та 3 січня 2002 р., на яких членів оргкомітету було ознайомлено з проектами Положень про премії та затверджено дані Положення [8]. Ще однією ініціативою діячки став проект проведення в м. Івано-Франківську конкурсу «Людина десятиліття» (рішення міськвиконкому № 48 від 27.02.2001), присвяченого 15-й річниці незалежності України [15, с. 230]; створення відзнаки управління культури ОДА «За подвижництво в культурі Прикарпаття» [8].

Неоціненною була підтримка Ганни Василівни щодо організації та проведення в цей період багатьох культурно-мистецьких проектів у м. Івано-Франківську. Серед них різні конкурси-фестивалі: міжнародні – симпозіум скульптури (1999), фольклорно-етнографічний «Коломийка» (2000); всеукраїнські – національно-патріотичної поезії й пісні «Воля» (1997), дитячої популярної музики «Карпатські соловейки» (2000), пленер художників «Івано-Франківськ – Болехів» (2002); регіональні – театральний «Прем'єри сезону» (2000); обласні – свято сімейної творчості «Родинні скарби Прикарпаття» (2002) та багато інших.

Серед наймасштабніших музичних фестивалів-конкурсів Прикарпаття, патронуваних Ганною Василівною, помітне місце займали Міжнародний фестиваль хорової музики «Передзвін» та Всеукраїнський конкурс хорової музики ім. Д. Січинського. Як зазначала ювілярка: «Для Івано-Франківщини, яка завжди плекала високу хорову культуру <...> підтримка професійного та аматорського мистецтва є принциповою та далекоглядною» [10, с. 2]. Засновниками та організаторами першого був Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради, відділ культури та організації дозвілля міськвиконкому, музично-хорове товариство «Галицькі передзвони» та одноіменний хоровий колектив. Співорганізатором фестивалю стало управління культури Івано-Франківської ОДА. Згідно з розпорядженням міського голови від 25.02.2000 р. № 72-р про проведення I Міжнародного фестивалю хорової музики «Передзвін» у м. Івано-Франківську [8], вперше він відбувся 25–27 лютого 2000 р. Контроль за якісним виконанням організації фестивалю було доручено Ганні Василівні, окрім того вона була співголовою оргкомітету [10, с. 2]. В 2000 р. місто відзначало 135-у річницю з дня народження славетного українського композитора Дениса Січинського (1865–1909). До цієї дати, згідно спеціального розпорядження міського голови (№ 474-р від 21.09.2000), відбулась організація та проведення (6–8 жовтня) Всеукраїнського конкурсу хорової музики ім. Д. Січинського [8]. До його програми увійшли такі заходи: відкриття меморіальної дошки Д. Січинському на будинку, де композитор провів останні дні; урочистий вечір та презентація збірки хорових творів, конкурсні виступи хорових колективів, гала-концерт за участю переможців конкурсу. Конкурс проводився міськвиконкомом, його відділом культури та організації дозвілля під патронатом міського голови З. Шкутяка [15, с. 182–183]. Ганна Карась, як ініціатор відродження конкурсу, очолювала його оргкомітет. З її слів: «Конкурси хорової музики ім. Д. Січинського були започатковані вже у роки незалежності України. Спершу вони мали статус обласного, регіонального і щорічний, третій – Всеукраїнський. Ми радіємо, що заявки на участь у конкурсі надійшли від тридцяти хорових колективів з усіх регіонів України» [5, с. 3].

Важливим аспектом культурно-громадської діяльності Г. Карась стало сприяння участі мистецьких колективів у концертах і фестивалях за кордоном.

Так, у одній із своїх звітних доповідей на посаді начальника управління культури ОДА вона зазначає, що «художні колективи з Верховини побували у Польщі та Франції, з Косівщини – в Угорщині та Румунії, Долинщини – в Німеччині та Англії. Широкий спектр виступів за кордоном колективів з м. Калуша та м. Івано-Франківська» [9, с. 10]. Висвітлений у пресі позитивний відгук про мистецьку делегацію, яку очолювала Г. Карась, надійшов на адресу ОДА, мерії та дирекції філармонії від голови Державного органу українського самоврядування в Угорщині Я. Хортяні. У ньому Товариство української культури і посольство України в Угорщині висловили щире вдячність мистецькій делегації за участь у святкуванні в Угорській Республіці 185-річчя від дня народження Тараса Шевченка [22]. Варто зазначити, що Ганна Василівна часто брала участь у подібних турне, переймаючи закордонний досвід проведення цікавих культурних заходів та розширюючи коло культурно-мистецьких зв'язків. Як приклад, у 2000 р. вона супроводжує архиерейський камерний хор «Кредо» у Сан-Кантан (Франція), де він представляв Україну на IV Міжнародному конкурсі церковних хорів. Із 50-ти хорів, які подали заявки на участь у конкурсі, оргкомітет відібрав лише вісім, в тому числі наш, який вперше представив там Україну [15, с. 183–184]. Часто такі поїздки заохочували та стимулювали проведення

подібних заходів на Батьківщині. Зокрема, побувавши у 1999 р. з камерним хором «Галицькі передзвони» на Міжнародному фестивалі духовної пісні візантійського обряду у м. Кошиці (Словаччина) [8], Г. Карась стала співорганізатором Міжнародного хорового фестивалю «Передзвін». У 2003 р. на запрошення президента фонду «Зірки Миру» Ганна Василівна разом учням ЗОШ № 1 з Івано-Франківська презентувала українську культуру в Японії. У складі учнівської делегації були відмінники навчання, солісти-вокалісти, переможці Всеукраїнських пісенних дитячих фестивалів. Програма перебування була надзвичайно насиченою та різноманітною: зустріч у посольстві України в Японії та мерії м. Міядзакі, декілька концертів для дітей та дорослих [8].

Як грамотний стратег та вмілий промоутер української культури, Ганна Карась розуміла величезне значення засобів масової інформації у сучасному світовому просторі. У 2002 р., керуючи управлінням культури ОДА, вона налагодила співпрацю із засобами масової інформації (ЗМІ), особливо з усіма провідними обласними електронними та друкованими ЗМІ. Кореспонденти цих інформаційних структур систематично висвітлювали обласні культурно-мистецькі заходи, подавали цікаві репортажі стосовно проблем галузі. Зокрема, обласне телебачення «Галичина» підготувало на замовлення управління до II Міжнародного фестивалю «Родослав» спеціальний відеофільм «Народне стрітіння», до якого включені програми автентичних фольклорних колективів області. З метою якомога ширшого охоплення інформацією про культуру області, управління започаткувало співпрацю із Всесвітньою службою радіо, були зроблені записи II Міжнародного фестивалю «Родослав» для радіотрансляції більше як на тридцять країн світу. Про культуру Івано-Франківщини багато друкували у часописі «Культура і життя» та журналі «Українська культура», а на Міжнародному телефестивалі «Різдво в Карпатах» провідні телекомпанії України та Румунії розповідали про культуру Прикарпаття на увесь світ [9, с. 30]. Протягом усіх подальших років Ганна Василівна не поривала зв'язків із ЗМІ. Можна стверджувати, що публікації у пресі, виступи у радіо- та телепередачах – це ще одна віха її культурно-громадської діяльності. Зокрема, Івано-Франківська обласна державна телерадіокомпанія «Карпати» започаткувала цикл радіопередач «Музична Шевченкіана української діаспори», присвячений 200-річчю від дня народження Кобзаря. У програмах музикознавець, член музикознавчої комісії Наукового товариства імені Тараса Шевченка Ганна Карась і журналістка Ольга Котюк знайомили слухачів із творчістю українського поета в музичній культурі української діаспори ХХ століття. У першій передачі радіоциклу, запис якої можна послухати на сайті обласної державної телерадіокомпанії «Карпати», Ганна Карась докладно охарактеризувала ораторію «Неофіти». Її автор – французький композитор українського походження Мар'ян Кузан [21]. Цікаві передачі за участю Ганни Василівни компанувала журналістка Марії Солодчук на радіо «Дзвони».

Ганна Василівна зуміла реалізувати себе і як сценарист та режисер-постановник. За її сценаріями та режисурою відбулись спортивно-мистецьке свято «Ніка», церемонія вшанування лідерів економічного прогресу «Тріумф», культурно-мистецький проект «Сорочку мати вишила мені», творчі вечори пам'яті (Лідії Дмитрів, Романа Юзви, Богдана Юрківа і ін.) та багато ін.

Ще одним мистецьким талантом Ганни Карась є ведення концертних програм та різноманітних шоу. Як приклад, у 2013 р. було презентовано українське музичне мистецтво в Австрії, Швейцарії та Італії. Близьку проведені Ганною Василівною концертні програми вокального колективу «Ладо» з Інституту мистецтв Державного навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» були високо оцінені в пресі [2; 19]. Тоді ж у Зальцбурзі (Австрія), на батьківщині геніального В. А. Моцарта, Ганна Василівна особисто регентувала Богослужіння в греко-католицькому храмі української громади¹. Цей факт висвітлює ще один вид її творчої діяльності, а саме як керівника і засновника хорових колективів.

Зокрема, Ганна Карась відома як багатолітній художній керівник і диригент народного аматорського хору «Первоцвіт» с. Микитинці (з 1991 р.), засновниця і регент хору «Миротворець» церкви Св. Володимира і Ольги УГКЦ (1996-2000 рр.) та хору церкви Архистратига Михаїла УГКЦ (від 2007 р.) в м. Івано-Франківську.

Відомий на Прикарпатті хор «Первоцвіт» – це один з найстаріших хорових колективів, заснований в 1890 році у с. Микитинці. Свого часу (1891–1914) керував хором відомий компо-

¹ Зі спогадів автора статті.

зитор Денис Січинський [4]. Очоливши колектив в 1991 року, Ганна Василівна не тільки зберегла кращі традиції хору, а й примножила його професійний рівень та збагатила репертуар творами сучасних композиторів, що в скорім часі принесло позитивний і плідний результат: «Він – лауреат обласних фестин духовної музики «Від Різдва до Великодня» (1992 р.), як переможець обласного конкурсу, присвяченого 50-річчю створення УПА, бере участь у святкуваннях з цієї нагоди у м. Києві (1992 р.), дипломант II-го ступеня обласного фестивалю «Наша дума, наша пісня», присвяченого 180-й річниці з дня народження Т. Г. Шевченка (1994), дипломант Першої Галицької хорової Академії (м. Галич, 1997 р.), учасник творчого звіту майстрів мистецтв і художніх колективів Івано-Франківської області в Національному палаці «Україна» (1999 р.), лауреат фестин духовної музики, присвячених 2000-річчю Різдва Христового (2000 р.), учасник Міжнародного шевченківського свята (Івано-Франківськ, 2001) <...>. Урочисте відзначення 100-річчя «Первоцвіту» відбулося на сцені обласного музично-драматичного театру ім. І. Франка 21 листопада 1999 р. за участю муніципального естрадно-симфонічного оркестру (керівник В. Чикирис), інших мистецьких колективів міста» [14, с. 5–6]. Робота з хором часто ставала для Ганни Василівни не стільки способом творчої реалізації себе як диригента, скільки душевною відродою, джерелом творчого натхнення. «Керуючи колективом майже двадцять років, часто задумуюся: «В чому феномен цього хору? Чому буревії ХХ століття не знищили його?» Мабуть, глибинна потреба української душі – перелити в пісню свої жалі і радості, сила традиції, особлива енергетика її засновників, керівників та учасників слугують основою діяльності хору, яка триває вже більше століття» [14, с. 3]. На даний час народний аматорський хор широко відомий на Прикарпатті та постійно приймає участь у культурно-мистецьких закладах, а його виступи широко висвітлюють ЗМІ. Як приклад, 16 березня 2014 р. у Народному домі с. Микитинці за його участю відбулася літературно-музична композиція «Кобзарева струна не вмирає», присвячена 200-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка. Свято розпочалося безсмертним «Заповітом». Також у виконанні хору прозвучали твори на слова Т. Г. Шевченка: «Думи мої», «У перетику ходила», «Учітєся, брати мої», «Реве та стогне» і ін. [18]. З нагоди 23-ї річниці Незалежності України та відкриття пам'ятника Великому Кобзареві в с. Камінне після урочистої частини в сільському будинку культури відбувся святковий концерт за участю хору «Первоцвіт». У виконанні творчого колективу звучали патріотичні пісні, пісні про Україну, ліричні та українські народні пісні: «Україно», «Молитва до Богородиці», «Реве та стогне Дніпр широкий» та інші [3].

Влітку 2007 року парох парафії св. Архистратига Михаїла о. Михайло Білінський запросив Ганну Карась до організації та керівництва церковного хору. Згодом зорганізований хоровий колектив отримав назву «Світлодарі». Прагнучи представити хор серед інших колективів, готувалися різдвяні, страсні програми, які виконувалися у Катедральному Соборі Воскресіння Христового (2009), Першому Різдвяному фестивалі «Коляда на Майзлях» (2010), міських фестинах духовної хорової музики «Від Різдва до Великодня» (2011, 2012) [23] та інших заходах.

За участь у фестинах духовної музики «Від Різдва до Великодня», згідно розпорядження голови м. Івано-Франківська Віктора Анушкевичуса від 12.04.2012 р. № 209-р, хори «Первоцвіт» та «Світлодарі» під керівництвом Ганни Карась були відзначені подяками [20].

Сподвижницька праця Ганни Карась на культурній ниві була високо оцінена. Вона нагороджена багатьма грамотами Івано-Франківської ОДА та обласної ради, Івано-Франківського та Київського міських голів, мера м. Великого Новгороду (Росія), секретаріату Національної спілки журналістів України, Спілки театральних діячів України, Всеукраїнського братства ОУН-УПА, ювілейною грамотою та срібною медаллю Української греко-католицької церкви з нагоди 2000-річчя Різдва Христового (2000 р.), Патріархом Київським і всієї України-Русі Філаретом нагороджена орденом Святого Архистратига Михаїла (2003 р.) за заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної УПЦ. Світлина Ганни Василівни у вишиванці свого часу прикрашала одну із сторінок журналу «Советская женщина». У 2003 р. вона стала почесним «золотим» членом міжнародної організації «Peace Stars» (Японія) [8]. 1 жовтня 2013 р. Івано-Франківська ОДА нагородила Ганну Карась почесною нагрудною відзнакою та премією. Так у Міжнародний день музики Ганна Василівна стала лауреатом зніціюваної нею ж обласної премії в галузі музичного мистецтва імені Дениса Січинського. Та найбільша нагорода для ювілярки – це бачити, що втілені нею проекти та ідеї продовжують існувати й приносити позитивні результати для українського суспільства.

Зрозуміло, що в межах однієї статті не можливо вмістити достеменно всі дані про культурно-громадську діяльність ювілярки, які зі швидкістю світла продовжують множитись. Проте вже з представлених фактів стає зрозуміло, яку титанічну роботу в вищеокресленому спектрі майстерно проводила і як блискуче продовжує проводити Ганна Василівна. Звісно, що без особливого *мистецького* смаку, привитого їй протягом усіх років навчання музичних дисциплін та розуміння творчої «кухні», набутого під час концертних виступів, втримати високу планку та зробити якісно й неординарно культурно-громадську роботу було б доволі складно. Саме це, поряд з трудоголізмом та наполегливістю в досягненні поставленої мети, стало тією складовою її діяльності, яке вирізняло Ганну Карась з-поміж інших суспільних діячів Прикарпаття.

Звідси, відслідковуючи культурно-громадську діяльність Ганни Василівни Карась, можна класифікувати її за трьома **видами**: *функціонерська, комунікативна, творча*. **Функціонерська** включає в себе поняття управлінця (заступник і радник міського голови, начальник обласного управління культури, голова та член правління міських та обласних організацій і представництв) і вміщує декілька аспектів: **державний службовець** (завідувач відділом культури, заступник і радник міського голови, начальник управління культури області), **менеджер** (сприяння участі мистецьких колективів у концертах і фестивалях на провідних сценах країни та за кордоном), **організатор** (організація та проведення культурно-мистецьких проєктів), **стратег** (вироблення прогностичного наукового підходу щодо стратегії розвитку культури, ініціатор і автор розробок міської та обласної програм підтримки та розвитку української культури); **ініціатор** системи стимулювання в галузі культури (заснування міської та обласних мистецьких премій, проведення міського конкурсу «Людина десятиліття», відзнаки управління культури ОДА «За подвижництво в культурі Прикарпаття»). **Комунікативний** вид вміщує такі аспекти діяльності: координатор і промоутер національної культури (виступи на радіо і телебаченні, в пресі, в електронних соціальних мережах, у складі закордонних делегацій). **Творчий**, як і організаційний, становить декілька аспектів: **художній керівник, засновник і організатор мистецьких колективів** (художній керівник і диригент народного аматорського хору «Первоцвіт» с. Микитинці, засновник і регент хору «Миротворець» церкви Св. Володимира і Ольги УГКЦ та хору церкви Арх. Михаїла УГКЦ в м. Івано-Франківську); **засновник, режисер-постановник і куратор конкурсів, фестивалів, акцій, творчих вечорів** (автор творчої ідеї і режисер спортивно-мистецького свята «Ніка» (1999–2009 рр.), церемонії вшанування лідерів економічного прогресу «Тріумф» (2004, 2005, 2006 рр.), культурно-мистецького проєкту «Сорочку мати вишила мені» (2004–2008 рр.), Всеукраїнського конкурсу хорової музики ім. Д. Січинського (2000), Всеукраїнського конкурсу вокалістів Ірини Маланюк (2007–2015 рр.), Міжнародного фестивалю хорової музики «Передзвін» (2000)); **ведуча мистецьких програм, концертів** тощо. Всі вони в процесі діяльності перегукуються один з одним, тісно переплетені між собою та рідко співіснують у «чистому» вигляді.

Цитуючи доктора мистецтвознавства Н. Савицьку, дозволю собі дещо перефразувати: *«Мистецький шлях є окремим, проте невід'ємним, виміром життєвого...»* [24, с. 93]. Запропонований нею термін «особистий масштаб життя» найбільш вдало характеризує неординарність особистої культурно-громадської долі Г. Карась, апріорі її власного «я» в нескінченній історії та цілеспрямованій еволюції української культури. Власне активна суспільно-мистецька діяльність – це її **modus vivendi** (лат. – спосіб життя), іншого не дано.

Про таких як Ганна Карась у сучасному світі говорять «selfmadewomen» – жінка, яка створила себе сама. І хоч нині ювілярка – це любляча і щаслива дружина, мама і бабуся, вона залишається однією з найактивніших культурно-громадських діячів та однією з найпомітніших постатей Прикарпаття на зламі століть. Шляхом подвижницької праці Ганна Василівна зуміла прищепити громадськості усвідомлення великої суспільної ваги культури для національного поступу, а також зміцнила престиж національної культури на світовій арені.

1. Актуальне інтерв'ю – Ганна Карась [Електронний ресурс] // ТК «РАІ». – 2 вересня 2013 р. – Режим доступу : tkrai.com.
2. Винник Л. «Ладо» з Прикарпатського університету виступив у Швейцарії [Електронний ресурс] / Любомир Винник // Вікна. – 12 квітня 2013. – Режим доступу : vikna.if.ua.
3. Відкриття пам'ятника великому генію, пророку... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nadrda.gov.ua/node/3013.

4. Вісті з приміських сіл [Електронний ресурс] / Західний кур'єр. – 18 листопада 2010. – Режим доступу : zk.at.ua/news/visti_z_primiskikh_sil/2010-11-18...
5. Всеукраїнський конкурс хорової музики ім. Д. Січинського : програма. – Івано-Франківськ, 2000. – 32 с.
6. Гнатишин-Скульська Н. Жінка-лідер / Квітослава Гнатишин-Скульська // Славні люди нашого міста. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2012. – С. 8–10.
7. Голомидова Н. «Тріумф» – ярмарок марнославства чи народне визнання?... [Електронний ресурс] / Наталка Голомидова // Галицький кореспондент. – Режим доступу : gk-press.if.ua/node/6286.
8. Документи про діяльність органів культури в місті Івано-Франківську та області // Приватний архів Г. Карась (фонд не описаний).
9. Доповідь начальника управління культури облдержадміністрації Г. В. Карась на розширеному засіданні колегії управління культури облдержадміністрації 06.02.2003 року // Первоцвіт. Інформаційний бюлетень. – Івано-Франківськ, 2003. – Вип. 9. – С. 6–37.
10. II Міжнародний фестиваль хорової музики «Передзвін». Програма. – Івано-Франківськ, 2002. – 32 с.
11. Заник В. Місто культурне: чотири роки формування обличчя // Вероніка Заник // «Західний кур'єр». – № 49. – 3 грудня 1999 р. – С. 3.
12. Заник В. Ми цікаві тим, що різні / Вероніка Заник // «Західний кур'єр». – № 41 (763). – 11–17 жовтня 2001 р. – С. 11.
13. Карась Ганна // Івано-Франківськ. Енциклопедичний словник / автори-упорядники : Карась Ганна, Діда Роман, Головатий Михайло, Гаврилів Богдан. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – С. 210.
14. Карась Г. Від упорядника / Ганна Карась // «Первоцвіт» : з пісню у нове тисячоліття : Збірник творів із репертуару народного аматорського хору «Первоцвіт» Народного Дому села Микитинці, присвячений 100-річчю смерті Д. Січинського та 110-й річниці заснування колективу / упорядник Ганна Карась. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2009. – С. 3–7.
15. Карась Г. Івано-Франківськ : культурно-мистецька хроніка Незалежності / Ганна Карась. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. – 289 с.
16. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття. Монографія [текст] / Ганна Василівна Карась. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. – 1164 с.
17. Карась Г. Незалежність дала нам свободу діяти / Ганна Карась // «Галичина». – 18 серпня 2001 р. – Ч. 125 (1407). – С. 7.
18. Микитинецька Шевченкіана [Електронний ресурс] // Івано-Франківська міська бібліотечна централізована система. – 08 квітня 2014 р. – Режим доступу : mcb.s.if.ua/index.php
19. Михалків І. Івано-Франківське «Ладо» у Швейцарії / Ірина Михалків // Галичина. – 18 квітня 2013. – четвер. – С. 16.
20. Про відзначення подяками міського голови ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pamvk.if.ua/dt/1852.
21. Про вплив творчості Шевченка на музичну культуру української діаспори розповідають на Івано-Франківському радіо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : if.gov.ua/?q=print&id=21022.
22. Прохасько Т. Наші оркестранти отримали привітання з Будапешта / Тарас Прохасько // Експрес. – 17–25 квітня 1999 р. – Ч. 15 (408).
23. Б. а. П'ятилітній ювілей хору «Світлодарі» [Електронний ресурс] / Інформаційний центр парафії святого Архістратига Михаїла // Нова зоря. – Режим доступу : novazorya.if.ua/last/1021-2012-11-16-12-34-17.
24. Савицька Н. Типологічні моделі біографічних сценаріїв композиторів ХІХ – початку ХХ століть / Наталія Савицька // Музична україністика : сучасний вимір : збірник наукових статей на пошану доктора мистецтвознавства, професора, члена-кореспондента Академії мистецтв України Алли Терещенко / ред.-упоряд. М. Ржевська. – К. ; Івано-Франківськ : Видавець Третяк І. Я., 2008. – Вип. 2. – С. 93–100.

В статтє, благодаря разным источникам информации (архивные и прочие материалы, воспоминания), сполна освещается культурно-общественная и художественная деятельность доктора искусствоведения, профессора, Заслуженного работника культуры Украины Анны Васильевны Карась. Впервые определены и классифицированы виды этой деятельности, очерчено ее значение для украинской культуры.

Ключевые слова: культурно-общественная деятельность, искусство, культура, фигура, организация, управление.

The article completely finds out cultural, social and artistic activity of doctor of study of art, professor, deserved member of Ukrainian culture Hanna Karas on the basis of archival and sourced materials and personal reminiscences. First types of this activity are fixed and classified. The value of her's personality is outlined for Ukrainian cultural development.

Keywords: cultural and social activity, art, culture, figure, organization, management.